

VNN

FAO Viet Nam BẢN TIN

Trung tâm khẩn cấp phòng chống dịch bệnh động vật xuyên biên giới (ECTAD)

FAO hỗ trợ Cục Thú Y và Cục Chăn Nuôi Việt Nam với các hoạt động giám sát cúm gia cầm có độc lực cao

HÀNH ĐỘNG NHANH CHÓNG ĐỂ BẢO VỆ SINH KẾ NGƯỜI DÂN TRƯỚC NGUY CƠ XÂM NHẬP CỦA VI RÚT CÚM A (H7N9)

Với sự hỗ trợ về tài chính của Cơ quan Phát triển quốc tế Hoa Kỳ (USAID), FAO và Cục Thú y đang triển khai các hoạt động nhằm duy trì cảnh giác đối với cúm A (H7N9) tại Việt Nam trong bối cảnh số ca mắc cúm A (H7N9) trên người và động vật tại Trung Quốc đang gia tăng kể từ tháng 10/2016. Mặc dù loại vi rút này hiện chưa được phát hiện tại Việt Nam, tuy nhiên FAO và Cục Thú y đang huy động các nguồn lực bổ sung nhằm phát hiện sớm vi rút cúm tại khu vực dọc theo biên giới phía bắc. Do cúm A (H7N9) không gây ra triệu chứng lâm sàng trên gia cầm, nên gà mắc bệnh trông vẫn mạnh khỏe, điều này gây thêm thách thức cho công tác phát hiện dịch sớm.

Nhằm ngăn ngừa sự xâm nhập và phát tán cúm A (H7N9), FAO và Cục Thú y đã tổ chức những buổi diễn tập nhằm tăng cường sự chuẩn bị và ứng phó đa ngành tại Hà Nội và các tỉnh biên giới. Các thành viên Ban Chỉ đạo phòng

chống cúm gia cầm được cung cấp các tình huống thực tế như phát hiện gia cầm nhiễm H7N9 được bán tại chợ địa phương, phát hiện một ca nhiễm H7N9 trên người tại hộ gia đình cũng như tại bệnh viện. Các cuộc diễn tập này giúp đánh giá các quy trình hiện hành, trong đó hướng dẫn những người tham gia phát hiện, ngăn ngừa, giảm thiểu rủi ro và triển khai ứng phó liên quan đến cúm A (H7N9).

Bên cạnh đó, FAO đã áp dụng công nghệ có tên gọi pen-side PCR cho phép chẩn đoán ngay tại chỗ nhằm giảm đáng kể thời gian chẩn đoán từ 2 ngày xuống còn 2 giờ. Đồng thời, thông qua việc tăng tần xuất lấy mẫu, điều này cũng giúp tăng độ nhạy của chương trình giám sát vi rút H7N9 dọc theo các tỉnh biên giới. Tài liệu truyền thông nguy cơ về H7N9 của Văn phòng FAO khu vực cũng được cung cấp và đã được điều chỉnh cho phù hợp với tình hình Việt Nam nhằm thông tin chính xác và hiệu

quả cho các bên liên quan và người dân trong trường hợp bùng phát dịch bệnh.

Năng lực chẩn đoán phòng xét nghiệm và dịch tễ học tại thực địa được xây dựng trong quá trình hợp tác lâu dài đã giúp nâng cao đáng kể khả năng của Cục Thú y trong việc chẩn đoán cúm gia cầm và phòng ngừa hiệu quả việc phát tán cúm gia cầm tại Việt Nam. Điều này đã hỗ trợ rất nhiều trong việc bảo vệ Việt Nam trước nguy cơ vi rút cúm A (H7N9) xâm nhập vào Việt Nam và ứng phó với việc xâm nhập nếu vi rút này được phát hiện tại Việt Nam. Với sự phối hợp chặt chẽ với Trung tâm Chẩn đoán thú y Trung ương và 7 Cơ quan thú y vùng, việc giám sát vi rút cúm gia cầm, bao gồm cả cúm A (H7N9) theo thời gian thực vẫn đang được triển khai để bảo đảm phát hiện ngay lập tức vi rút cúm gia cầm tại Việt Nam.

“Do các tình huống khẩn cấp xảy ra vào những thời điểm bất ngờ nhất, nên việc

Lời chào mừng

Kính chào các Quý vị độc giả của Bản tin FAO ECTAD Việt Nam số tháng 10/2016 -4/2017.

Trong thời gian qua chúng tôi bận tập trung vào phòng chống sự xâm nhập của vi rút cúm H7N9. Đến nay, chúng tôi chưa phát hiện thấy virút cúm H7N9 tại Việt Nam. Tôi xin chúc mừng Cục Thú y đã triển khai công tác phòng chống dịch nhanh chóng và chuyên nghiệp. Để biết thêm về những hoạt động đã được triển khai nhằm ngăn ngừa vi rút cúm H7N9, xin mời quý vị đọc bài viết tại trang đầu. Chúng tôi cũng đăng một số ảnh kèm theo để giúp quý vị hiểu thêm về các hoạt động tại hiện trường.

Với sự quan tâm và cam kết chính trị cao cho mục tiêu giảm sử dụng kháng sinh (AMU) và kháng thuốc (AMR), tổ chức FAO đang phối hợp với Cục Thú y trình Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Kế hoạch quốc gia về giảm sử dụng kháng sinh và phòng chống kháng kháng sinh trong sản xuất chăn nuôi và nuôi trồng thủy sản. Chúng tôi có phần trình bày sơ bộ Kế

hoạch quốc gia về giảm sử dụng kháng sinh và phòng chống kháng kháng sinh trong sản xuất chăn nuôi và nuôi trồng thủy sản tại trang 3.

Trong thời gian này, một bộ phim rất thú vị giải thích tầm quan trọng của các can thiệp về thú y nhằm ngăn ngừa nguy cơ xảy ra đại dịch đã được hoàn thành. Bộ phim nhằm giải thích về công việc của chúng tôi. Tôi xin trân trọng giới thiệu bộ phim này tới các đồng nghiệp và những người muốn có bài trình bày về Chương trình ECTAD theo cách sáng tạo thông qua âm thanh và hình ảnh.

Chúng tôi đã cập nhật và bắt đầu thực hiện kế hoạch giám sát cúm lợn và cúm gia cầm. Tôi xin chân thành cảm ơn bà Laura, cựu chuyên gia dịch tễ học của chúng tôi, đã phát triển kế hoạch cũng như xây dựng năng lực của Cục Thú y để thực hiện kế hoạch này.

Gần đây, chúng tôi đã trao đổi với một trong số những người được hưởng lợi từ dự án an toàn sinh học ở trang trại gia cầm.

Bạn có thể thấy các dự án của chúng tôi đã có tác động như thế nào đối với những hộ chăn nuôi quy mô vừa và nhỏ, họ thường ít cơ hội tiếp cận thông tin về kỹ thuật quản lý trang trại tốt và an toàn sinh học so với các trang trại lớn, chăn nuôi công nghiệp. Hãy đọc Bản tin số tháng 10/2016-tháng 4/2017 của chúng tôi và gửi cho chúng tôi ý kiến phản hồi của các bạn.

Trân trọng,
Pawin Padungtod
Điều phối viên kỹ thuật cao cấp

Các cán bộ FAO ECTAD Việt Nam tham gia chiến dịch cam kết phòng, chống kháng thuốc

©FAO

Tiếp theo trang 1

chuẩn bị sẵn sàng là hết sức quan trọng nhằm bảo đảm ứng phó hiệu quả khi phát hiện có ổ dịch. Trên cơ sở năng lực thú y đã được nâng cao thông qua sự phối hợp chặt chẽ lâu dài của chúng tôi, chúng tôi tin tưởng rằng Việt Nam đã chuẩn bị rất kỹ càng trong trường hợp khẩn cấp phát hiện ra vi rút mới và xảy ra đại dịch, có khả năng ảnh hưởng nghiêm trọng đến người dân và sinh kế của họ," ông Pawin Padungtod, Điều phối viên kỹ thuật cao cấp của FAO Việt Nam cho biết.

1. Mô phỏng tình huống H7N9: khử trùng các khu vực phát hiện nhiễm vi rút H7N9
2. Cán bộ Trung tâm Chẩn đoán thú y trung ương bên máy Pen-PCR
3. Mô phỏng tình huống H7N9: Treo biển đóng cửa chợ
4. Mô phỏng tình huống H7N9: lấy mẫu dịch hầu họng gia cầm ở chợ kinh doanh gia cầm sống

©FAO

1

©FAO

3

©FAO

4

©FAO

XÂY DỰNG DỰ THẢO KẾ HOẠCH QUỐC GIA VỀ GIẢM SỬ DỤNG KHÁNG SINH VÀ PHÒNG CHỐNG KHÁNG SINH TRONG SẢN XUẤT CHĂN NUÔI VÀ NUÔI TRỒNG THỦY SẢN

Việc lạm dụng thuốc kháng sinh để phòng ngừa và điều trị bệnh hay kích thích tăng trưởng trong chăn nuôi đã làm tăng khả năng kháng thuốc của những loại vi khuẩn có thể xâm nhập cơ thể con người thông qua chuỗi thực phẩm. Đặc biệt tại Việt Nam, vấn đề lạm dụng thuốc kháng sinh trong chăn nuôi gia cầm hoặc lợn còn tệ hơn do sự yếu kém của công tác thực thi pháp luật và giám sát sử dụng thuốc. Nhận thức rõ khoảng trống này, Trung tâm Khẩn cấp kiểm soát bệnh động vật lây truyền qua biên giới (ECTAD) thuộc FAO Việt Nam đã phối hợp rất chặt chẽ với Cục Thú y nhằm giải quyết vấn đề và xây dựng các kế hoạch hành động nhằm bảo đảm an toàn thực phẩm và giảm thiểu tác động của AMR đối với sức khỏe cộng đồng.

Hai hội thảo tham vấn với các bên liên quan để xây dựng Kế hoạch quốc gia về giảm sử dụng kháng sinh và phòng chống kháng kháng sinh trong sản xuất chăn nuôi và nuôi trồng thủy sản đã được tổ chức. Các hội thảo này nhằm xác định các can thiệp chiến lược và các hoạt động cụ thể để xây dựng kế hoạch thực hiện trong giai đoạn 2017-2020. Các hội thảo này được tổ chức với sự hỗ trợ tài chính của Cơ quan Phát triển quốc tế Hoa Kỳ (USAID). Các đại biểu tham dự hội thảo đến từ Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Bộ Y tế, Bộ Công thương, các công ty dược và thức ăn chăn nuôi, các viện nghiên cứu và các đối tác phát triển.

Tại hội thảo, các đại biểu đã xác định các bước triển khai cũng như các cơ quan chủ trì và phối hợp cho từng hoạt động theo 5 mục tiêu của Kế hoạch hành động quốc gia. **Năm mục tiêu bao gồm:**

- 1) Thực thi chính sách và quản lý liên quan đến AMR và AMU trong chăn nuôi và nuôi trồng thủy sản;
- 2) Nâng cao nhận thức về AMU và AMR cho cán bộ làm công tác chăn nuôi và nuôi trồng thủy sản, người chăn nuôi và người tiêu dùng;
- 3) Thực hiện các thực hành tốt trong chăn nuôi và điều trị bệnh trong chăn nuôi và nuôi trồng thủy sản;
- 4) Giám sát AMR, AMU và tồn dư kháng sinh trong thực phẩm và thủy sản;
- 5) Hỗ trợ phối hợp liên ngành trong quản lý nguy cơ AMR.

Các đại biểu đã đề xuất các ưu tiên chiến lược và kế hoạch hành động sau:

- 1) Tăng cường cơ sở pháp lý trong lĩnh vực quản lý AMR và AMU trong chăn nuôi và nuôi trồng thủy sản;
- 2) Phát triển các hoạt động và công cụ truyền thông và hỗ trợ nhằm nâng cao nhận thức về AMR và AMU;
- 3) Thực hiện sử dụng kháng sinh tốt trong chăn nuôi và nuôi trồng thủy sản;
- 4) Định lượng và mô tả đặc trưng của việc xuất hiện AMR ở động vật và dọc theo chuỗi thực phẩm;
- 5) Định lượng và mô tả đặc trưng của AMU trong chăn nuôi và nuôi trồng thủy sản.

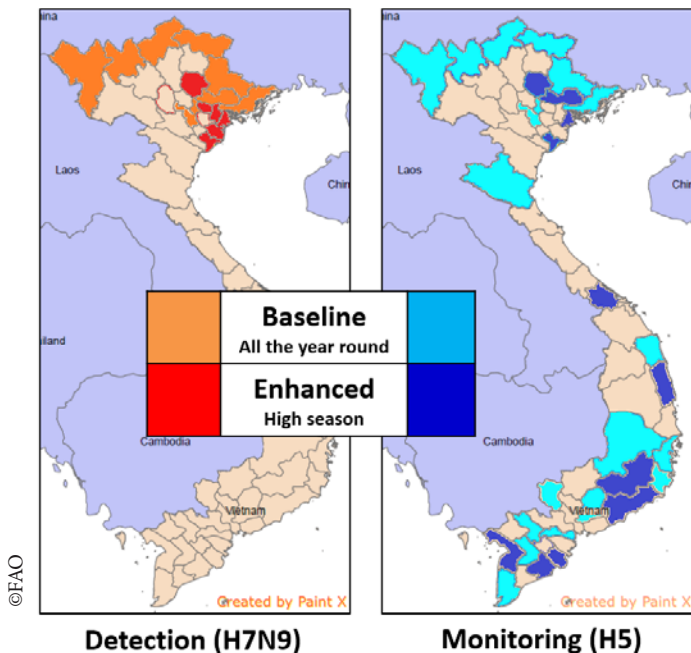
Hiện nay, bản Kế hoạch hành động quốc gia đang được kiện toàn và dự kiến sẽ sớm được trình lên Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn.

VIỆC KHÁNG THUỐC PHÁT TÁN THỂ NÀO TRONG CHUỖI THỰC PHẨM

Việc thuốc kháng sinh sử dụng cho động vật bị dùng không đúng cách có thể khiến giúp vi khuẩn phát triển thành siêu vi khuẩn kháng thuốc. Những siêu vi khuẩn này có thể lây sang những người thường có tiếp xúc trực tiếp với động vật hoặc có thể tồn tại lâu hơn ở thịt chưa được nấu chín kỹ. Đồng thời, phân bón hoặc phân động vật có chứa nước có thể phát tán vi khuẩn kháng kháng sinh sang các loại cây lương thực

Triển khai thiết kế mới giám sát cúm gia cầm và cúm lợn tại Việt Nam

Các tỉnh được lựa chọn để triển khai hoạt động giám sát

rõ đặc điểm dịch tễ học và sự biến đổi của vi rút cúm gia cầm độ lực cao H5 ở gia cầm, hiểu rõ về quỹ gene (gene pool) và sự biến đổi của cúm A. Bằng việc sử dụng phương pháp tiếp cận trên cơ sở rủi ro và trên cơ sở lịch sử địa phương đã từng có dịch một số tỉnh đã được lựa chọn bổ sung để giám sát cúm gia cầm. Các cán bộ thú y cũng sử dụng phương pháp lấy mẫu mới đảm bảo số lượng mẫu lớn hơn bằng cách lấy cả mẫu môi trường và mẫu dịch hầu họng lấy gộp ở các khu vực có nguy cơ cao như các chợ kinh doanh gia cầm sống. Các hoạt động giám sát sẽ được tổ chức ở tất cả các tháng trong năm. Trong 6 tháng cao điểm dịch cúm, sẽ có thêm các tỉnh, chợ và mẫu được tiến hành lấy mẫu và xét nghiệm bổ sung.

Sau khi lấy mẫu, các cán bộ thú y sẽ báo cáo kết quả 1 lần/tháng trong khi trước đó báo cáo được thực hiện vào cuối kỳ giám sát. Vào giai đoạn cao điểm mùa cúm, các cán bộ thú y sẽ báo cáo bổ sung thêm một lần nữa, nâng số lần báo cáo lên 2 lần/tháng để giám sát chặt chẽ tình hình. Đồng thời, theo chương trình giám sát mới, thuật toán xét nghiệm phòng thí nghiệm cũng đã được cập nhật và bao gồm cả việc bổ sung sub-type hemagglutinin (H) và giải trình gen nhằm xác định rõ hơn đặc tính của các vi rút thu thập được.

“Chương trình giám sát cập nhật sẽ giúp hệ thống thú y của Việt Nam trở nên chuyên nghiệp và hiệu quả hơn trong việc phát hiện và ứng phó với dịch bệnh bởi việc giám sát sẽ được triển khai thường xuyên và triệt để hơn, nhằm đúng vào các khu vực có nguy cơ cao” ông Pawin Padungtod, Điều phối viên kỹ thuật cao cấp của FAO ECTAD Việt Nam khẳng định.

Vi rút cúm A có thể lây lan ở nhiều loài bao gồm gia cầm, lợn và cả con người. Do vậy, việc nhanh chóng phát hiện và hiểu rõ đặc điểm dịch tễ học của loại vi rút này là rất quan trọng trong việc ngăn ngừa việc động vật nuôi bị chết hàng loạt cũng như ngăn chặn sự lây lan của dịch bệnh sang người.

Sau nhiều năm hợp tác giữa FAO ECTAD Việt Nam và Cục Thú y trong các hoạt động giám sát, bắt đầu bằng việc tập trung vào giám sát H5N1 ở gia cầm, các cán bộ của hai bên đã mở rộng chương trình để bổ sung thêm việc giám sát các vi rút khác ở lợn cũng như ở gia cầm và bắt đầu triển khai kế hoạch giám sát mới. Kế hoạch giám sát mới này được USAID tài trợ, hai chương trình giám sát cúm gia cầm (AI) và cúm lợn (SI) sẽ cho phép Việt Nam phát hiện sớm vi rút một cách hiệu quả, ứng phó nhanh và ngăn ngừa các nguy cơ lây lan dịch bệnh từ động vật sang người và giám sát vi rút và dịch tễ học nhằm tiếp tục thông tin và hướng dẫn các biện pháp can thiệp.

Kế hoạch giám sát cúm gia cầm và cúm lợn có ba mục tiêu được xác định rõ ràng là phát hiện sớm H7N9, hiểu

Tóm tắt ngắn gọn các can thiệp phòng chống và kiểm soát bệnh động vật của FAO

Trung tâm Khẩn cấp kiểm soát bệnh động vật lây truyền qua biên giới (ECTAD) thuộc FAO ra mắt một bộ phim thú vị và dễ hiểu để giải thích các biện pháp can thiệp thú y để ngăn ngừa các dịch bệnh có khả năng lây truyền từ động vật sang người, nhằm bảo vệ vệ sinh kế của người chăn nuôi và giảm thiểu nguy cơ đối với sức khỏe con người.

Mời quý vị xem phim tại: <https://www.youtube.com/watch?v=R9alDSEZGPU>

Niềm vui đến từ thực hành chăn nuôi tốt

Vào một ngày nắng đẹp tại huyện Lục Ngạn tỉnh Bắc Giang, anh Bằng Văn Đạo hồ hởi chào đón những đồng nghiệp gần xa và các cán bộ của Tổ chức Nông nghiệp và Lương của Liên hiệp quốc (FAO) đến thăm quan mô hình trang trại chăn nuôi gà và ấp trứng an toàn sinh học của mình để khuyến khích những nông dân trong huyện cùng áp dụng các biện pháp an toàn sinh học tốt. Là một người chồng đồng thời là cha của hai đứa con, anh Đạo dành tất cả thời gian cho việc chăn nuôi đàn gia cầm giống bố mẹ và cơ sở ấp trứng của mình. Gia đình anh cũng là một trong những hộ được hưởng lợi từ dự án của FAO về tăng cường quản lý đàn gia cầm giống và thực hành an toàn sinh học do Cơ quan Phát triển Quốc tế Hoa Kỳ (USAID) tài trợ.

“Cán bộ thú y xã thông báo cho tôi biết có một khóa tập huấn miễn phí về an toàn sinh học được tổ chức trong 4 ngày tại Bắc Giang. Đây là lần đầu tiên tôi biết thông tin về dự án này. Tôi rất vui khi biết về khóa học này bởi vì tôi chưa bao giờ tham gia bất kỳ một khóa học nào về quản lý trại chăn nuôi và an toàn sinh học kể từ khi tôi bắt đầu chăn nuôi”, anh Đạo cho biết. “Trước đây, tôi đã cố tự tìm hiểu qua việc đọc sách nhưng những thông tin trên sách quá phức tạp và khó thực hiện. Tuy nhiên, với sự hướng dẫn của các chuyên gia về chăn nuôi gia cầm, mọi thứ đều trở nên dễ hiểu và việc thực hiện các biện pháp an toàn sinh học cũng trở nên dễ dàng hơn”.

Cục Chăn nuôi thuộc Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đã phối hợp với Trung tâm Khẩn cấp kiểm soát bệnh động vật lây truyền qua biên giới (ECTAD) thuộc FAO Việt Nam đào tạo 20 giảng viên nguồn tại miền Bắc để tập huấn và hướng dẫn những nông dân chăn nuôi quy mô vừa và nhỏ như anh Đạo áp dụng quy trình chăn nuôi an toàn và vệ sinh trong các trại nuôi đàn gia cầm bố mẹ và các cơ sở ấp nở. Chương trình tập huấn này tập trung vào việc nuôi đàn gia cầm giống khỏe mạnh để giảm nguy cơ dịch bệnh và cho năng suất cao hơn cũng như quản lý tốt hơn trứng giống và các cơ sở ấp nở để nâng cao chất lượng gia cầm giống.

“Trong vòng ba tháng thực hiện quản lý tốt đàn gia cầm giống và áp dụng các biện pháp an toàn sinh học, tôi đã thực sự thấy có kết

quả,” anh Đạo tự hào cho biết. “Theo sổ ghi chép tại cơ sở ấp trứng của tôi, tỷ lệ nở tăng khoảng 3,2%. Trước kia, không phải tất cả trứng đưa vào ấp đều nở tốt. Hoặc trứng nở nhưng không phải tất cả gà con đều sống khỏe mạnh trong vài ngày đầu sau khi nở. Tuy nhiên, sau khi áp dụng các biện pháp an toàn sinh học đơn giản như vệ sinh sạch sẽ khu vực ấp nở, tách riêng máy ấp và máy nở, xông khử trùng trứng thì gà con nở ra đã khỏe mạnh hơn nhiều. Tôi rất hài lòng với kết quả thu được trong ba tháng đầu tiên và tôi mong mọi việc sẽ còn được cải thiện nhiều hơn nữa trong tương lai”.

Sau khi tham quan máy nở mới và quy trình xông khử trùng trứng, anh đưa các vị khách đến khu vườn nơi anh nuôi thả đàn gà giống bố mẹ.

“Trong vườn này, chúng tôi đã sửa lại và láng xi măng cho hệ thống thoát nước để giúp việc vệ sinh được dễ dàng hơn, lắp thêm hệ thống máng uống và các máng ăn mới để thuận lợi cho việc vệ sinh. Như các bạn thấy, trại của tôi trông khô ráo, sạch sẽ và đàn gà trông khỏe mạnh hơn rất nhiều. Tôi và vợ cảm thấy rất dễ chịu vì môi trường chăn nuôi sạch sẽ hơn, trại đã bớt mùi đi rất nhiều.” Anh cho biết thêm “Những máng ăn mới và hệ thống nước uống giúp cho nước và thức ăn sạch sẽ hơn, không bị dính phân và chất bẩn, đàn gia cầm được ăn thức ăn và uống nước sạch sẽ, không ô nhiễm”.

Bằng Văn Đạo và vợ, những đối tượng hưởng lợi từ Dự án an toàn sinh học ở trang trại gia cầm của FAO

Tiếp theo các câu chuyện thành công như của anh Bằng Văn Đạo, FAO ECTAD Việt Nam hiện đang mở rộng dự án sang 7 mô hình khác tại khu vực miền Bắc đồng thời đào tạo thêm giảng viên nguồn về chăn nuôi gia cầm cho các tỉnh miền Nam. Qua các hoạt động này, FAO ECTAD Việt Nam đặt mục tiêu “một mũi tên trúng hai đích” gồm ngăn chặn hiệu quả cúm gia cầm từ gốc đồng thời nâng cao sinh kế cho người dân.

“Được tham gia lớp tập huấn là bước ngoặt trong công việc sản xuất kinh doanh của tôi và tôi hy vọng các đồng nghiệp của tôi sẽ nghiên cứu áp dụng các biện pháp an toàn sinh học để có được các kết quả tốt như tôi đã nhận được. Trong thời gian tới, tôi mong muốn sẽ mở rộng quy mô kinh doanh để có thể mang đến một cuộc sống tốt đẹp hơn cho gia đình tôi” anh Đạo nói.

**Food and Agriculture Organization
of the United Nations**

FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS
Emergency Centre for Transboundary Animal Diseases Operations Viet Nam

No 304 Kim Ma street, Hanoi, Viet Nam
www.fao.org/vietnam - Tel: (84 4) 39424694 - Fax: (84 4) 39423257

Các dự án của FAO ECTAD Việt Nam được tài trợ bởi Tổ chức Phát triển Quốc tế Hoa Kỳ (USAID) và Sáng kiến Một kế hoạch chung của Liên Hợp Quốc

ECTAD Emergency Centre
for Transboundary Animal Diseases **Viet Nam**